

Пролетарі всіх країн, єднайтесь!

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМИТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА
ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р.

№ 6 (1659).

13 лютого 1987 року

Ціна 2 коп.

Рішення XXVII з'їзду КПРС - в життя!

у наших друзів

Понад 300 наукових гуртків і проблемних груп, два студентських конструкторських бюро працюють в Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка. Їх основне завдання — підвищити якість підготовки спеціалістів, залучити студентів до вирішення актуальних народногосподарських проблем.

На 11 факультетах КДУ створено 25 науково-виробничих загонів і студентських спеціалізованих бригад. Для більш опера-

тивного впровадження результатів студентських науково-дослідних робіт в Київському університеті нам чено ширше практикувати створення науково-виробничих творчих об'єднань студентів.

На знімку: викладач-стажист радіофізичного факультету Олександр Письменний готує лазерну установку для проведення лабораторних дослідів.

Фото В. ФАЛІНА.

ПОШИРЮВАТИ ГЛАСНІСТЬ, РОЗВИВАТИ КРИТИКУ І САМОКРИТИКУ

У парткомі ОДУ

На черговому засіданні партійного комітету розглянуто питання «Про особистий внесок членів партійного комітету у здійснення перебудови роботи партійної організації університету в світлі вимог XXVII з'їзду КПРС», постанови ЦК КПРС «Про роботу Пермського об'єму КПРС».

З доповідю виступив секретар парткому І. І. Кондратюк. В обговоренні доповіді взяли участь член парткому В. В. Сердюк, В. П. Ващенко, І. П. Зелінський, Н. Ф. Пашковська, В. Б. Аніщук, Л. С. Мінкітас, М. Х. Копит, Б. А. Пережняк.

В засіданні парткому взяв участь і виступив перший секретар Одеського міського Компартії України Р. Б. Боделан.

Партійний комітет відзначив, що в реалізації курсу квітневого (1985 р.) Пленуму ЦК і XXVII з'їзду КПРС, в перебудові роботи вищої школи зроблені перші кроки.

Вживаються заходи по удосконаленню форм і методів організаторської і виховної роботи, посилюється вплив парткому і партійних організацій на перебудову навчального процесу, розвиток наукових досліджень і підвищення їх ефективності, на поліпшення якості підготовки спеціалістів.

Разом з тим в роботі парткому в цілому, а також членів парткому, відповідальних за певні діяння роботи, корінного перелому в перебудові ще не сталося. Не на всіх напрямках роботи парткому подолана інертність, самозаспокоєність, дозволення досягнутим.

Партком не докладає достатніх зусиль на магістральному напрямку розвитку вищої школи — інтеграції освіти, науки і виробництва, слабо впливає на удосконалення навчального процесу, його інтенсифікацію.

В галузі наукової роботи не може задовільнити рівень економічної ефективності розробок університетських вчених,

розвиток фундаментальних досліджень, ступінь участі у виконанні цільових комплексних програм, в наданні допомоги народному господарству області і міста. Немало недоліків залишається в питаннях підготовки кадрів вищої кваліфікації, в роботі апарату НДЧ.

В окремих випадках проявляється недооцінка значення ідеологічної роботи як засобу підвищення трудової і політичної активності викладачів, співробітників і студентів. Серед частини студентів і співробітників мають місце випадки підозр, аморальної поведінки, порушення норм і правил соціалістичного співвіття, правопорядку.

Далеко не всі члени парткому, керівний склад університету, факультетів і підрозділів беруть участь у пошуку, створенні атмосфери пошуку, новлення форм і методів партійної діяльності, високої принциповості. Парткому необхідно наполегливо підвищувати бойовість цехових партій-організацій, добиватися більш

назустріч виборам

Веселі вогні агітпункту

Повним ходом йде підготовка до виборів депутата Ради Союзу Верховної Ради СРСР по Одеському-Ленінському виборчому округу № 499 на агітпункті, що міститься у головному корпусі на вул. Петра Великого, 2.

22 лютого, в день виборів, на виборців чекає багата й різноманітна програма: мітинг, присвячений виборам, урочиста зустріч ветеранів партії і комсомолу з молодими виборцями, які будуть голосувати вперше.

До цього дня молодими ентузіастами — комсомольцями з клубу виборців буде підготовлена фотогазета, намічається демонстрація кінофільму, концерт художньої самодіяльності студентів університету.

Сьогодні у відвідувачів агітпункту чимало запитань до агітаторів: не згасає інтерес до матеріалів січневого

25 лютого 1987 року о 15.00 в приміщенні театру ім. Жовтневої революції відбудеться загальноуніверситетські відкриті партійні збори з порядком денним «Завдання партійної організації по посиленню партійного керівництва комсомолом і розвитку студента ского самоврядування».

Партком університету звертається до всіх комуністів, без партійних, комсомольських і профспілкових активістів з проханням висловити свої пропозиції з даного питання. Їх можна передати в партком чи висловити на партійних зборах.

ПАРТКОМ.

(1987 р.) Пленуму ЦК КПРС.

11 лютого відбулась зустріч виборців з представниками Центрального райкому Компартії України і Центрального райвілоконому, працівниками ЖЕУ. В зустрічі взяв участь 1 депутат Одеської обласної Ради народних депутатів професор В. В. Сердюк.

Не залишаються останньою важливою роботи і юристи. Зокрема, доктор юридичних наук професор М. П. Орзіх проведе з виборцями бесіду про радянську виборчу систему, кандидат юридичних наук доцент О. К. Вишняков дасть консультацію з питань житлового та пенсійного застрахування.

До пізньої ночі сяють вогні вікна агітпункту. Незабаром вибори.

О. ТАРАН,
лаборант
філфаку.

повного використання ними прав і повноважень, наданих Статутом КПРС. Партійні організації повинні відчути свою відповідальність за практичну роботу і поведінку кожного комуніста, його активну участь в житті і діяльності колективу студента, кафедри, факультету, лабораторії. У цій спріві не повинно бути само-заспокоєності, інертності. Членам парткому слід більш самокритично підходити до оцінки сьогоднішнього стану справ у університеті. Головне тут — добитися серйозного зрушения в підготовці спеціалістів, підняти престижність університетської освіти, підвищити ефективність наукових досліджень.

Слід без зволікан розпочати розробку перспективного плану розвитку університету до 2000 року і внести відповідні пропозиції в міському партії.

Рішення січневого (1987 р.) Пленуму ЦК КПРС, підкреслив виступаючий, вимагають посилити роботу по активізації перебудови життя партійної організації і всього колективу університету, насамперед посилити відповідальність науково-педагогічних кадрів за додержану справу, підвищити їх професійний і ідеально-політичний рівень.

У роботі парткому взяла участь секретар Центрального райкому Компартії України м. Одеси Т. О. Журавльова.

З обговорюваного питання партком прийняв розгорнуте рішення.

Календар комсорга ЛЮТИЙ

В ці дні організаційна і масово-політична робота комсомольських організацій спрямована на виконання рішень січневого (1987 р.) Пленуму ЦК КПРС, який розглянув питання про перебудову і кадрову політику партії. Як здійснюватись перебудови в твоєму колективі? Сьогодні мало сказати: «Я за перебудову», бо необхідні не лише слова, а й конкретні справи. Кожен має визначити свою роль і місце в перебудові.

В комсомольських організаціях університету триває обговорення проекту Статуту ВЛКСМ. Важливо обговорення Статуту проводити із врахуванням стану роботи в своїй первинній організації і особистого внеску в активізацію роботи комсомольської організації, курсу, факультету. Обговорення Статуту ВЛКСМ буде завершено напередодні проведення ХХV з'їзду комсомолу України обговоренням на факультетських зборах. Бажано, щоб на цих зборах були враховані всі пропозиції по активізації діяльності комсомольських організацій.

«Твоя історія, комсомол!» — під таким девізом зараз проводиться конкурс політінформаторів. В кінці лютого буде проведений університетський конкурс. Основне завдання конкурсу — звернення до славної історії Всеосоюзної Ленінської Комуністичної Спілки Молоді, виявлення і використання в своїй роботі кращих форм діяльності нашої спілки.

Комсограм рекомендуємо ще раз звернутись до матеріалів звітно-виборних зборів. Зважте, чи достатньо повно реалізуються критичні зауваження, які були висловлені під час звітів і виборів.

З 23 січня в комсомольській організації проводиться місячник військово-патріотичної роботи, який завершиться святкуванням 59-ї річниці Радянської Армії і Військово-Морського Флоту. Під час місячника буде проведена спартакіада допризовної молоді Одеського університету. В місячнику візьмуть участь ветерани війни і праці, воїни-інтернаціоналісти, які навчаються в нашому університеті.

В лютому чимало потрібно зробити і бійцям студентських будівельних загонів: скласти плани роботи на підготовчий період, затвердити склад штабів загонів, провести медичний обгляд бійців СБЗ, загонам тюменської зони організовано пройти вакцинацію.

Починається навчання з профмастерності і вивчення техніки безпеки. Важливо своєчасно почати підготовку лекторської групи, шефської ланки, агітбригади, КП загону...

Реформа вищої школи продовжується. Які форми самоврядування найбільшою мірою відповідають інтересам студентів, які перетворити наші гуртожитки у зразкові? І нарешті — незабаром вибори. Немає сумніву, що комсомольці — молоді виборці з радістю віддадуть свій голос за кандидата блоку комуністів і безпартійних. Не тільки від активістів — від усіх комсомольців ми чекаємо діяльної участі в роботі комсомольських організацій. Бажаємо вам успіхів!

ПЕРЕБУДОВА: ПРОБЛЕМИ, ПОШУКИ, РІШЕННЯ

Самоврядування чи спів управління?

Гострі питання студентського самоврядування були в центрі бесіди нашого кореспондента з проректором з навчально-методичної роботи професором Л. О. Ануфрієвим (див. «Самоврядуванню — кращий досвід», «ЗНК», № 5 від 6.2.87).

Матеріал знайшов зацікавлений відгук

серед студентів і значної частини викладачів. В подальшому редакція має намір друкувати різні думки наших читачів на цю тему.

Сьогодні ми пропонуємо ваші увазі роздуми Володимира Кравця «Самоврядування чи спів управління?».

Проблема студентського самоврядування сьогодні активно обговорюється на офіційному рівні, в пресі і серед студентів, однак реальне функціонування його механізму — поки що на низькому рівні.

Важлива сфера, в якій має реалізовуватись студентське самоврядування, — власне навчальний процес. Студент не повинен бути пасивним об'єктом навчання. Активність студентства в даному випадку може проявитись так:

В праві на участь в оцінці праці викладача. Оцінка ця може бути визначена, наприклад, шляхом анкетування кінці читання курсу. Результати оцінки повинні обов'язково враховуватися при переобранні викладача на посаду. Студентський бал повинен виставлятись кожному викладачеві, який проходить через вчену раду університету. Адміністрація повинна розробити заходи заохочення кращих

викладачів. І якщо хтось з них із року в рік критикується студентською аудиторією, то з цього також мають бути зроблені відповідні висновки. В розробці грамотної анкети ми сподіваємося на допомогу університетських соціологів і суспільствознавців.

В активній участі студентів у формуванні навчальних курсів. Міністерство освіти і науки СРСР пропонує використовувати до 15% лекційного часу на організацію курсів за вибором. Виходячи з цього можливі:

а) участь студентів всіх курсів у виборі кількох тем по курсу, які, на їх думку, є найбільш актуальними. Це, без сумнівів, стимул і для викладача;

б) участь старшокурсників в обговоренні і виборі теми спецкурсу, який пропонується кафедрою або запрошеним спеціалістом.

У вирішенні питань призначення стипендії з врахуванням КТУ (коєфіцієнт трудової участі). Впроваджуваний принцип колективної відповідальності має позитивний момент, оскільки повинен сприяти вихованню товарищества та взаємодопомоги. Однак в ньому є ряд істотних недоліків. Головним з них є порушення основного принципу соціалізму — «розподіл по праці». Відбувається в якісь мірі знеособлення студента. Нині існує система розподілу стипендії несе в собі елементи «соціальної несправедливості». Студент, який встигає, займається громадською роботою, одержує ті ж 40 карбованців, що і «середнячок». Для усунення цього протиріччя необхідно ввести більш гнучку систему критеріїв для призначення стипендії. Обсяг стипендії доцільно диференціювати: хай будуть стипендії 30, 40, 50 і т. д. карбованців. Сьо-

годнішого представництва старості, комсогра і профгруп в стипендіальній комісії недостатньо. Функції розподілу стипендії необхідно передати академічній групі в залежності від результатів її роботи.

І ще один аспект перебудови навчального процесу. Нам відається можливим більш широке використання права переходу студентів (ссобливо тих, хто встигає) на вільний графік відвідування занять. Адже позиція викладача, який знижує оцінку студентові за його незявку на лекцію, семінар чи засідання гуртка, не додає йому авторитету.

Питання самоврядування і гласності тісно пов'язані. Студенти як учасники процесу управління повинні на практиці реалізовувати своє право на відкритий діалог з адміністрацією, можливість разом вирішувати проблеми університетського життя. І не просто констатувати недоліки, а встановлювати конкретні строки їх усунення з обов'язковим інформуванням через університетську газету.

В. КРАВЕЦЬ,
голова
студентського
профкому.

Обговорюємо проект Статуту ВЛКСМ

КОМСОМОЛЬЦІ ГЕОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ, ОБГОВОРІВШІ ПРОЕКТ СТАТУТУ ВЛКСМ, ПРОПОНУЮТЬ ТАКІ ЗМІНИ:

У розділі I «Члени ВЛКСМ, їх обов'язки і права», п. 1 записати: «У комсомол приймаються юнаки і дівчата віком від 15 до 27 років» і далі за текстом.

(Комсомольці I групи
II курсу).

У пункті 3 цього розділу, підпункт е) «Комсомольські органи зобов'язані чуйно й уважно розглядати заяви і пропозиції членів ВЛКСМ...» додовнити: «...оперативно вживати по них необхідних заходів і контролювати їх виконання».

(Комсомольці III групи
III курсу).

Пункт 4 розділу I доповнити таким чином: «У разі загублення комсомольського квитка винуваті несуть відповідальність аж до виключення з рядів ВЛКСМ».

(Комсомольці II групи
I курсу).

Пункт 8 розділу I читати в такій редакції: «Комсомольські органи повинні контролювати своєчасну плату комсомольських членських внесків. Член ВЛКСМ, який не сплатить членських внесків без поважливих причин протягом трохи місяців, підлягає виключенню з рядів ВЛКСМ».

(Комсомольці I групи
IV курсу).

Пункт 11 розділу I читати так: «За виключенням з комсомолу членом ВЛКСМ, на якого накладено стягнення, зберігається право у місячний строк подати апеляцію у вищестоячі комсомольські органи, аж до ЦК ВЛКСМ. Апеляції розглядаються відповідними комсомольськими органами в строк не більше одного місяця з дня їх надходження».

(Комсомольці V курсу). У пункти 17 розділу II «Організаційна будова ВЛКСМ. Внутрікомсомольська демократія» зробити таке уточнення: «...регулярно інформувати комсомольську організацію, яка рекомендувала його у склад виборних комсомольських органів, про свою діяльність». Далі за текстом.

(Комсомольці III групи
IV курсу).

Як ви розумієте студентське самоврядування?

На питання «ЗНК» відповідають студенти IV курсу українського відділення філфаку.

О. Коган:

— Це, передусім, відповідальність кожного за себе, за своїх товаришів, відповідальність за доручену справу.

С. Дазіденко (комсогр IV курсу українського відділення):

— На нашому курсі самоврядування поки що ніяк не проявляється. Це пояснюється пасивністю комсомольців. На курсі дійсно активно працює лише невеличка група людей.

А. Ходенкова:

— У нас, як у казці, старший за середнього, середній за меншого, а з меншого що взяти? Нас ніби перестали хвилювати найсуттєвіші проблеми країни, світу. Це щось схоже на колгосп «Тихе життя». Деякі студенти вважають, що регулярним ходінням на лекції мо-

жна компенсувати відсутність справжньої громадської роботи. Виховувати себе треба самим, не чекаючи допомоги сторонніх. Вважаю, що самовиховання — найсуттєвіша риса самоврядування.

Р. Небелюк:

— Якщо самоврядуванням будуть займатись хороші студенти, то від цього — велика користь. Справді, доки нас будуть водити за ручку? Взимку ми вже йдемо на практику, а через півтора роки виходимо на самостійний шлях. Коли ж ми повинні самоутверджуватися, як не зараз?

Г. Голіщенко (староста курсу):

— Сьогодні самоврядування потрібне нам як ніколи. Можливо, тоді ми почнемо щось робити самі.

Ці роздуми були записані

до опублікування в молодіжній пресі проєкту Статуту ВЛКСМ. Та ось читаємо в розділі V (пункт 50, г) цього документу: «Первинна комсомольська організація... виробляє у молодих людей навички соціалістичного самоврядування...».

Отже, на думку всіх, з ким мені довелось розмовляти, самоврядування — це можливість самовивію і виховання у собі особистості. І навіть дивно, що до цього часу ми самі не дійшли думки про організацію всієї нашої комсомольської роботи, в основі якої було б виховання у студентів на вищочесноті.

То ж давайте розпочнемо. І першими нашими кроками хай стане конкретне: «Я пропоную...».

Інтерв'ю взяла В. ЖУРАВЬ, студентка IV курсу філфаку.

Андрій Сергійович усміхнувся і продовжував:

— Гаразд, Мухін, давай не будемо мучити один одного — «трійка».

— «Чотири», — твердо відповів Мухін.

— Що! За що ж «четири»! — здивовано вигукнув Андрій Сергійович.

— За відвертість, — схвилювано прошепотом. Мухін і переможно вискочив на вулицю.

Ф. СТЕЛЬМАХ.

Деякі з студентів вивили низки значень рішення останніх Пленумів ЦК КПРС, постанов Радянського уряду, матеріалів сесії Верховної Ради СРСР. На превеликий жаль, окрім студентів не знали, які з'їзди комсомолу, готуються, які зміни в Статуті ВЛКСМ пропонуються.

В звязку з цим хотілося нагадати відому істину — піорідна молодіжна преса, особливо «Комсомольська правда», якщо її регулярно читати, може дати відповідь на численні питання, допомогти буди в курсі подій внутрішнього і Міжнародного життя.

Однак, зміна відбулася. Час зробити з неї працивні висновки. Але головне — уникнути помилок в майбутньому. П. ЄФІМОВ, доцент кафедри історії КПРС.

13 лютого 1987 р

ПАМЯТИ ПОЭТА

10 февраля с. г. состоялось совместное заседание Пушкинской комиссии и секции книгоиздателей при Доме ученых, посвященное памяти А. С. Пушкина.

В докладах и сообщениях учреждений ОГУ, председателя Пушкинской комиссии профессора М. Г. Софолянского и члена комиссии доцента С. П. Ильева обсуждались новейшие публикации литературоведов — пушкинистов, в частности книга С. А. Фомичева «Поэзия Пушкина. Эволюция творчества», Ленин-

град, «Наука», 1986 г. Большой интерес у собравшихся вызвали сообщения членов секции книгоиздателей И. Л. Попечуха «Пушкинские издания в годы второй мировой войны», Т. И. Максимова «Портрет Пушкина работы А. А. Ждахи», М. Б. Гительмахера и Б. Я. Левых «Новые пушкинские книжные знаки».

Вечер памяти поэта пройдет и секция «Одессика». Он состоится 16 февраля в 19.00 в Доме ученых. Приглашаются все желающие.

Пушкиниана в филателии

Советский народ, вся прогрессивная мировая общественность широко отмечают 150-летие со дня гибели великого русского поэта Александра Сергеевича Пушкина. Ему посвящаются многие филателистические материалы как в нашей стране, так и за рубежом.

В 1937 году впервые вышла серия из шести марок по случаю 100-летия со дня смерти поэта. Эти марки довольно редки. В феврале того же года в Москве состоялась всесоюзная пушкинская выставка. В честь этого события был выпущен почтовый блок. В нем две марки из предыдущей серии, портрет Александра Сергеевича с гравюрами Т. Райта и памятник А. С. Пушкину в Москве (скульптор А. Опекушин). Этот блок вышел небольшим тиражом.

В дальнейшем неоднократно появлялись почтовые миниатюры с портретом писателя. Ряд марок иллюстрирует его сказки: «Сказку о рыбаке и рыбке», «Сказку о царе Салтане», «Сказку о золотом петушке».

Любопытна судьба так называемой «Золотой марки ГДР». Это блок почтовых марок, посвященных пушкинской «Сказке о мертвом царевне и семи богатырях». Как известно, школа № 90 г. Одессы носит имя Пушкина. Клуб юных филателистов этой школы подготовил коллекцию «Вечный Пушкин», которая с успехом демонстрировалась на многих выставках. С первого класса ученики этой школы изучают немецкий язык, работает клуб интернациональной дружбы, ведется переписка с немецкими ребя-

тами. Возник вопрос: издавались ли в ГДР «пушкинские марки»? Оказалось, что нет. И тогда школьники обратились к министру связи Германской Демократической Республики с просьбой выпустить эмиссию с портретом любимого поэта. Вскоре пришел ответ, в котором одесских школьников благодарили за инициативу, похвалили им успехов в учебе и филателии. К письму были приложены столь желанные марки (блок, включающий 6 миниатюр).

В заключение следует упомянуть штемпель специального гашения марок, проводившегося в Ленинграде 10 февраля 1962 года, в день памяти А. С. Пушкина. На нем изображен памятник — обелиск на месте дуэли. Ни на каких других филателистических материалах этот памятник не воспроизведен.

В. МОЗЕЛЬ,
студент II курса мехмата.

У писателей разных эпох. Вспомним «мутен сон» Святослава в «Слове о полку Игореве», сны Веры Павловны в «Что делать?» Н. Чернышевского, сновидения героев и героинь романов и повестей Л. Толстого, наконец повестей нашего современника В. Распутин... Пушкин не просто продолжил возникшую традицию: он преобразывал ее, связывая

В ДЕЛОВОЙ ОБСТАНОВКЕ

4 февраля в Новом актовом зале на Пролетарском бульваре состоялось Всеобщее совещание кубинских учащихся в СССР из 50 советских городов. На нем присутствовали заведующий отделом министерства высшего образования Республики Куба в СССР Хесус Рамос, заместитель заведующего отделом министерства высшего образования Республики Куба в СССР Анхель Аваскаль, второй посол и министр-советник посольства Республики Куба в СССР Рафаэль Мирраваль, первый секретарь посольства Республики Куба в СССР Данило Лопес,

Встречу открыл кратким вступительным словом секретарь Одесского горкома партии А. П. Якубовский. Он выразил удовлетворение тем, что посольство Кубы избрало местом проведения совещания Одессу.

За 25 лет в нашем городе получили высшее образование 1035 кубинских учащихся. Сегодня в 14 учебных заведениях города обучается 481 представитель Кубы. А. П. Якубовский отметил, что за последние 4 года заметно улучшилась успеваемость и дисциплина кубинских учащихся, качество их учебы повысилось с 30 до 45 процентов.

В заключение А. П. Якубовский выразил пожелание, чтобы один из кубинских городов стал городом — побратимом Одессы.

Лозунгом совещания кубин-

ских студентов в Одессе стали слова Фиделя Кастро, произнесенные им на III съезде Коммунистической партии Кубы: «...Если однажды наша работа покажется нам удачливой, мы должны сделать ее еще лучше; если она станет лучше, мы должны бороться за то, чтобы сделать ее еще более совершенной...». В свете этого лозунга и были рассмотрены вопросы успеваемости и дис-

Пугливые, будто заблудившиеся, Суда ребячих флотилий, Воздвигнутые из бумаги. Так и сходили на нет Звездочки и суденышки. Не повстречались ни разу В луже закисшей и чахлой. Когда же воды вней остались Только на самом донышке, Звезды исчезли вовсе. И новой грозой запахло. *** Слепает снег. И тут же тает, Едва поверхности достиг. А влагой став, напоминает

О том, что он предпочитает Не вечный бег, а краткий миг. Растаял снег... А человеку Что убежденно предпочесть? Мгновенье, свойственное снегу! Терпенье, родственное бегу, В котором тяга к цели есть? Ценней, чем цельное терпенье, Не много сущется примет. Но превосходно и мгновенье... Не власть бы только в отупенье, Где предпочтений вовсе нет.

показан в тот момент, когда «брожение» идей еще не закончилось; процесс их прояснения не завершился. Напротив, Петр Великий изображен, когда его мысли определились и в своем завершенном виде выражают осознанную необходимость: «Природой здесь нам суждено В Европу прорубить окно...»

Начало всех начал...

данного вида психической деятельности с определенным типом личности.

Так, мечтательная Татьяна Ларина до встречи с Онегиным погружена в «сон души». В детстве ее пленяли «...страшные рассказы зимою в темноте ночей», в юности же она «...влюблялась в обманы и Ричардсона и Руссо». Полюбив Онегина с первого взгляда и на всю жизнь, она сначала верит, что он идеальный герой, изображенный на страницах романов... В письме она вспоминает: «...ты в сновидениях мне являлся...». Но у нее уже возникают сомнения: кто он? (...ангел ли хранитель или кошмарный искушитель...). А после «курока» она, еще не полностью поняла себя, чувствует, что он не «ангел...» И вот в сновидении является не прежний романический образ Онегина, а сам Онегин, но представленный духе «страшных рассказов»: он в избужке в окружении чудовищ... Г. А. Гуровский связывает сон Татьяны с ритуальным сном невесты. Вместе с тем, сон героя пушкинского романа в стихах оказывается не только «окном» в мир ее неосознанных смутных догадок о суженом, но и в будущее, и принадлежит к числу «вещих» сновидений: Татьяна видит во сне, как Онегин убивает Ленского.

Героиня романа пробудилась от «сна души», как утверждает В. Г. Белинский, когда побывала в доме Онегина, отправившегося путешествовать по России. Все в его кабинете, начиная с портрета «lorda Байрона» и кончая онегинскими пометками на полях книг, в том числе романов, в которых

наглядно, но теперь она увидела его при дневном свете разума, а не в полуумраке сновидения...

Непосредственное созерцание, по мнению Пушкина, объективно отражает действительность, тогда как рассудок находится во власти стереотипа, шаблона и проецирует на нее готовые формулы. Поэтому его значение особенно велико для познавательной деятельности. Момент перехода от созревшей в подсознании идеи к ее осмысливанию одинаково важен и для художника, и для ученого.

Возражая против отождествления акта поэтического творчества и «восторга», Пушкин писал: «Вдохновение нужно в поэзии, как и в геометрии».

В момент вдохновения поэт подчиняется только законам познания:

Бежит он, дикий и суровый, И звуки и смятенья полн, На берега пустынных волн, В широкошумные дубравы... Несколько лет спустя Пушкин скажет:

На берегу пустынных волн Стоял он, дум великих полн... Похоже, потому что в обоих случаях идет речь о творце. И не так существенно, кто он: художник или государственный деятель. Но есть и различие. Герой стихотворения «Поэт

Противопоставляя в «Моцарт и Сальери» гений и талант, Пушкин раскрывает два разных типа мышления.

Сальери мучительно любит музыку, но лишен того дара стихийного творчества, который достается лишь гениям. Музыка для него звучит не в нем, а вне его. Стремясь же сам творить, он обращается к рассудку. Сальери, вспоминая годы ученичества, признается: «Поверил я алгеброй гармонию». Моцарт же, для которого музыка является самой его жизнью, представляет ему «гулякой праздным». Говорят, что гений состоит из труда и пота. С точки зрения Сальери, это — несправедливость, и он решает ее исправить... А между тем Моцарт словно чувствует приближение смерти. В новой вещи, которую он приходит показать Сальери, передана резкая смена настроения: «Я весел... Вдруг: виденье гробовое...». И в тот же день Моцарт рассказывает, как человек, одетый в черное, запаздал у него реквием... Он больше не является, но Моцарт все время чувствует его присутствие. Он говорит Сальери, готовому бросить ему вино яд: «Мне день и ночь покоя не дает Мой черный человек.

За мною всюду Как тень он гонится. Вот и теперь Мне кажется, он с нами сам — третий Сидит. Творчество Пушкина столь же многогранно и неисчерпаемо, как сама жизнь. Но это жизнь, увиденная в момент исторического поворота. Отсюда

такое частое обращение к духовным поворотам. Вот несколько примеров, причем совершенно разнотипных. В послании к Чаадаеву запечатлен тот момент в судьбе поколения, давшего России декабристов, когда оно загорается желанием вступить в борьбу за обновление Отечества. Героя стихотворения «Демон» посещает «злобный гений», побуждая его подвергнуть бессознательную веру в гармоничность мира жесточайшей проверке. В послании к А. П. Керн новый поворот: для поэта наступает пробуждение души, и он обретает способность по-настоящему испытывать чувство любви.

Героя стихотворения «В началье жизни школу помню я»

смущает «строгая краса» христианского аскетизма, его волнует волшебная краса античного искусства.

Отроческие впечатления времен учебы в Царскосельском лицее поэтически преобразованы в ощущения человека, шагнувшего из средневековья в Возрождение.

В «Капитанской дочке» запечатлен тот исторический момент,

когда в жизни России рождается личность частного человека,

отчуждающегося все больше от дворянского государства

в силу того чувства гуманности, которое вступает в противоречие с принципом сословности.

Пушкинская психология несет печать определенной исторической эпохи, но она является той формой, в которой проявилось глубочайшее постижение человека. Познание, которое проникнуто гуманизмом. А ведь гуманизм — главные, исходные принципы новой литературы, основоположником которой является Пушкин.

А. СЛЮСАРЬ,
доцент кафедры
русской литературы.

ЧОГО БРАКУЄ У ВИКОНАННІ УГОДИ?

НА ЧЕРГОВОМУ ЗАСІДАННІ ПРОФКОМУ БУЛО
ПІДВІТО ПІДСУМКИ ВИКОНАННЯ УГОДИ З ОХОРО.
НИ ПРАЦІ ЗА 1986 РІК.

Що зроблено АГЧ конкретно у плані виконання угоди? У першому півріччі 1986 року виконано заміну опор електропроводів на території астрономічної обсерваторії у селі Маяки і в парку ім. Т. Г. Шевченка. Регулярно проводилися виміри опору у діючого електрообладнання, виконувалися лікування - профілактичні заходи, відремонтовано кімнату для харчування професорсько-викладацького складу у студентській італіні на вул. Шепкіна, 2, тощо.

В результаті попільшились умови праці. Треба відзначити також завершення робіт по забезпеченню стійкого водопостачання на території студентського містечка. Там же впорядковано каналізаційні комунікації. В результаті замість запланованих 10 тис. крб. освоєно 181 тис. крб. Додатково виконано роботи у спортзалі, поточний ремонт у НДЛ-12 та на кафедрі економічної географії. Усі ці роботи не були передбачені угодою.

Проте вже у третьому кварталі стало ясним, що багато пунктів угоди не буде виконано, причому у деяких випадках — не з вини адміністрації ОДУ. Так, капітальний ремонт аварійних приміщень відділу кадрів виявився неможливим через те, що не було звільнено приміщення друкарні, куди відділ кадрів повинен був переїсти на час ремонту.

Міська тепломережа не дала згади на обладнання системи центрального опалення в механічній майстерні астрономічної обсерваторії. Нестача гарячої води у центральній частині міста не дала зможи забезпечити її стійке постачання деяким підрозділам ОДУ.

При підбитті підсумків за три квартали президія профкому запропонувала проктору з АГЧ скоректувати угоду за рахунок включення тих робіт, які виявилися позаплановими. Однак він відмовився під тим приводом, що всі пункти угоди буде виконано до кінця року.

Та коли закінчився рік, виявилось, що з 22 пунктів угоди АГЧ виконала лише 13, тобто виконання за номенклатурою склало усього 59 процентів. Планове фінансування цих 13 пунктів — 95 тис. крб., тобто 62 процента від запланованої

Університет

«Здоров'я»

проблеми «сімі», «Естетика і побут людини», «Фізкультура і спорт, загартування організму» та інші.

Великий інтерес у слухачів викликають ті заняття, в яких говориться про вплив алкоголя на спадковість, про боротьбу з наркоманією, про негативний вплив цих шкідливих звичок на організм. Нещодавно з величезною увагою була пропущана лекція професора К. Н. Москетті, головного лікаря 30-ї поліклініки Н. А. Полудень, кандидатів медичних наук М. П. Ямпольського та В. І. Волгіна.

...Заняття закінчені, але ще довго не відпускають слухачі лекторів. Йде жвавий обмін думками, пошук відповідей на важливі життєві питання.

Г. СТЕНПКОВСЬКА,
лаборант кафедри
ЦО і МП.

ПІШІТЬ НАМ:

270000, Одеса-Центр, вул.

Петра Великого, 2, держунівер-

ситет, редакція газети «За нау-

кові кадри».

ПІШІТЬ НАМ:

лицар радянської науки

Видатний вчений Віктор Владиславович Ковальський — уродженець Одеси. Після закінчення реального училища він вступив до Одеського університету, біологічний факультет якого закінчив в 1923 році.

Ще в студентські роки В. В. Ковальський виявив інтерес до наукових досліджень: брав участь в різноманітних експедиціях, які організовувались вченими біологічного факультету. По закінченні університету Віктор Владиславович продовжив працювати тут в лабораторіях академіка Д. К. Трет'якова і професора С. І. Синельникова.

Незабаром його увагу привернули проблеми біохімії, і він був запрошений академіком А. В. Палладіним в Інститут біохімії АН УРСР, де протягом кількох років займався питаннями порівняльної біохімії. Тут В. В. Ковальський починає вивчати роль мікроелементів в організмі тварин і людини. В цій галузі йому пісчастило зробити чимало важливих відкриттів.

Яким чином реагують рослини, тварини, людина на недостачу чи надмір тих чи інших мікроелементів в природному середовищі? Для вирішення цієї проблеми в Інституті геохімії і аналітичної хімії ім. В. І. Вернадського, де В. В. Ковальський завідував біохімічною лабораторією, розгорнулась

величезна робота по вивченню і опису біохімічних процесій в багатьох регіонах нашої країни. Результати дослідження дали змогу вченому вказати шляхи подолання недостачі в грунті і воді важливих для життя і продуктивності тварин мікроелементів, тобто дати конкретні рекомендації спеціалістам тваринництва.

Разом з тим, роботи В. В. Ковальського порушували проблему реакції людини на відсутність чи надмір деяких мікроелементів, розвиток в зв'язку з цим різних захворювань. За цієї пропозицією продукти харчування при необхідності збагачувались потрібними мікроелементами.

Ці дослідження В. В. Ковальського, на мій погляд, мали для науки не менше значення, ніж відкриття вітамінів. В 1964 році ця робота Віктора Владиславовича була відзначена Ленінською премією. Велике значення мала і розробка В. В. Ковальським і його співробітниками проблеми геохімічної екології лікарських рослин; ними запропоновано метод підвищення синтезу біологічно активних речовин в цих рослинах за допомогою мікроелементів. Віктор Владиславович займався і багатма іншими проблемами: вивчав біохімічні особливості біогенних стимулаторів тощо.

Видатний вчений був всебічно обдарованою людиною: писав вірші (з деякими вченими, наприклад, з академіком В. П. Філатовим, він навіть віршоване листування), захоплювався живописом.

За наукові досягнення В. В. Ковальський був нагороджений орденом Леніна, двома орденами трудового червоного прапора, ознакою медалями.

...Я знаю Віктора Владиславовича багато років, адже ми обидва сули учнями професора С. І. Синельникова. Дружили родинами, зустрічалися з родиною: обмінювались науковою інформацією, враженнями від мандрівок, нових книг, знайомств. Віктор Владиславович читав вірші, час летів непомітно, і ми засиджувались часом до світанку.

В 1984 році не стало цієї прекрасної людини, справжнього радянського вченого - патріота. Завершуючи цей короткий нарис про В. В. Ковальського, хочу висловити впевненість в тому, що нинішнє покоління молодих університетських вчених буде також самовіддано служити радянській науці, нашій соціалістичній Батьківщині.

Р. ФАЙТЕЛЬБЕРГ,
професор,
ветеран ОДУ.

Вогонь благородного серебра

В попередньому номері «ЗНК» ми розповідали про Івана Юхимовича Кафанюка, випускника Одеського (Новоросійського) університету 1910 року, який відзначив 9 лютого своє 100-ліття. В цей день ми побували в гостинному домі Івана Юхимовича, щоб привітати його від імені викладачів, співробітників та студентів університету.

Ювіляр зворушеній. Він намагається приділити якому гостю більше уваги кожному з гостей, турбується, чи зручно ми влаштувались, метується, вносить стільці.

...Вдвигається в його обличчя, думаю, скільки горя довелось йому пережити. Чому часто ми уважні лише до ювілярів, а не до людей взагалі? І чи багато ім треба нашої уваги: добре слово, тільки і всього. Чому ж ми і в цьому часто відмовляємо? Що за дефіцит доброти? Уявімо лише, що і нас колись будуть вітати, хай і не з таєю круглою датою. Заслужити, щоб це робили так, як сьогодні, від чистого серця, а не «за рознарядкою», як це інколи буває. Душевність, щира любов до своїх учнів, талант вихователя — саме про ці риси Івана Юхимовича говорили всі, хто здав його чи працював з ним колись у школі ім. Столлярського.

— Іван Юхимович, дорогий, Ви не жалуете, що стали вчителем, а не художником? — питає один з його учнів.

— Що вам сказати. Не давно відомий художник-професіонал, побачивши мої картини, вигукнув: «Ви ж природний портретист! Як же ви могли!» На все життя я запам'ятав слова моего вчителя — Кіріака Константиновича Костанді: «Обвязково пишти по пам'яті, пишти в пам'яті».

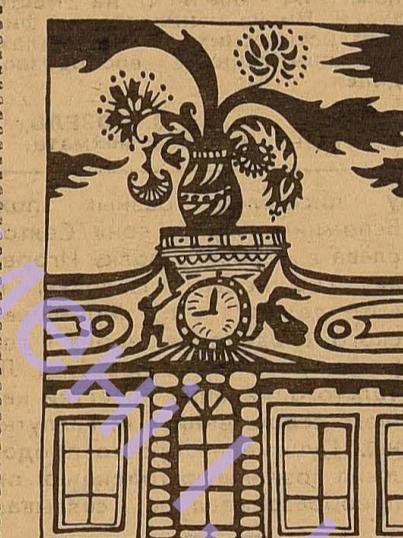
Так ось в чому секрет його пам'тливості. Всі друзі, учні, всі близькі і дорогі люди завжди з ним. Він може в будь-який момент відтворити образ будь-кого з них на чистому папері чистими ж і світлими фарбами.

Хай ж зважди буде йому світло, світло так, як в цей ювілейний вечір. Хай завжди зігріває людей вогонь його благородного серця.

О. ГУБАР.

у нас в гостях...

Інга Даценко

Її 20 років. Здається, лише вчора закінчила училище. «А якщо більш донладніше?» З усього видно, про себе розповідати не любить. І додам — ще не вміє. Адже людина, якщо бути точним, поси що на порозі свого... художницького життя.

Зовні стримана, навіть дещо замкнена, а втім відчувається, що почуття власної гідності в ній розвинуте над усе.

Про популярність, справді, не мріяла. Публікації в «Вечерній Одесі» та інших газетах, запрошення на телебачені.

І все це прийшло ніби саме по собі, без якихось зусиль з її боку. Так вона вважає.

А що було до цього? Навчання в одній з художніх шкіл Одеси, потім — починаючи з 8 класу — проходила свою науку в Одеському театрально-художньому технічному училищі. Точніше — на театрально-декоративному відділенні. Очевидно, там й + приступили смак до графіки, до вищуваної точності ліній, якою можна створити чудо. І вона його творить. Щоб перенонатись в цьому, досить було побувати на першій в житті персональний виставці, яка була розгорнута в Будинку актора. Вражася тонкій, незвичайній для такого життєвого досвіду, смак і яскрава, радісна фантазія.

Звідки це? Виявляється, що в дитинстві, у першому класі вчителька дала завдання намалювати килим (ось де простір для шедевра фарб!). Помітила, як невміло намальовані квітки перетворилася раптом в блакитні дівочі очі. Іще штрихи — і з'явилася міле, усміхнене обличчя. Таємницість ліній приголомшила. Так і живе з того часу в постійному пошуку неповторних образів. «Хто з поетів мені подобається більш за все? Звичайно, Блок!» І в цій відповіді вона була вся — уже доросла у багатії світу і тана юна в зустрічі зі світом. І таємниця, змінна, змінливі, дозволяє надгадати ще раз її ім'я: Інга Даценко.

М. УСПЕНОВ.

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. Петра Великого, 2,
3-й поверх, кімната 86.

ДЗВОНІТЬ:

тел. 23-84-13.

Редактор М. ЩЕРБАНЬ.